

Zaaknummer 2011T440

Datum beslissing: 6 januari 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.L.J. Bomers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
verdere personalia onbekend,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna te noemen: aangeklaagde 1

en

Zuster [naam]
thans ongeveer 84 jaar,
lid van de Congregatie Zusters Franciscanessen van Heythuysen,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna te noemen: aangeklaagde 2.

1. De procedure

Het klaagschrift (met bijlagen) is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 1 mei 2012.

Op 27 augustus 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van zuster [naam], Provinciale Vicaresse van de Congregatie Zusters Franciscanessen van Heythuysen

Voorts heeft de griffie ter kennisname een brief ontvangen d.d. 26 oktober 2011 van mr. J.J.C. Doe, juridisch stafmedewerker KNR, gericht aan mr. Bomers voornoemd.

Op 6 december 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden. Klager was verschenen en heeft zijn standpunt mondeling toegelicht. Hij werd vergezeld door de heer [naam] en bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Bomers. Namens de Congregatie was verschenen zuster [naam] voornoemd en zuster [naam], de Provinciale Overste. Aan het einde van de zitting werd door de voorzitter aan partijen voorgesteld om -alvorens uitspraak zou worden gedaan door de Klachtencommissie- na te denken over een nader in te stellen onderzoek naar de gebeurtenissen zoals door klager zijn geschetst, dan wel over een mediation traject.

Op 20 december 2012 heeft de griffie een reactie ontvangen van zuster [naam] voornoemd, waarin wordt vermeld dat de Congregatie bereid is, overeenkomstig de voorkeur van klager, medewerking te verlenen aan een mediation traject.

De behandelend kamer van de Klachtencommissie heeft vervolgens de zaak doorverwezen aan de heer W.A.M.C. Mol, teneinde te bezien of de klacht op informele wijze zou kunnen worden afgedaan.

Op 11 september 2014 heeft de heer Mol de voorzitter van de Klachtencommissie bericht dat het niet gelukt is om een voor partijen bevredigende afdoening te realiseren.

Aan partijen is vervolgens door de griffie bericht dat de zaak weer is terugverwezen naar de Klachtencommissie in de stand waarin deze zich in december 2012 bevond en dat de behandelend kamer van de Klachtencommissie zal overgaan tot het formuleren van een advies.

Op 9 december 2014 is de zaak in raadkamer behandeld en heeft de Klachtencommissie beslist als nader wordt aangegeven.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Gedurende zijn verblijf in [instelling] te [plaats], in de groep '[naam]', is klager in de periode van 1966 tot 1970 door aangeklaagde 1 ernstig seksueel misbruikt en mishandeld. Aangeklaagde 1 werkte destijds in [instelling] als een soort begeleider die tevens een leidinggevende, coördinerende rol vervulde.

Het seksueel misbruik begon na het douchen. Aangeklaagde 1 droogde klager regelmatig af en begon hem na verloop van tijd te strelen. Al snel begon hij met het vergelijken van hun beide lichamen. Aangeklaagde 1 vond het daarbij belangrijk om te vragen wat klager daarvan vond.

Op een dag kwam aangeklaagde 1 de douche binnen en deed de deur op slot. Hij begon klager te wassen en drukte zijn vingers in klager. Klager was totaal overrompeld en voelde zich weerloos. Klager werd ook gedwongen handelingen bij aangeklaagde 1 te verrichten. Zo moest hij het lichaam van aangeklaagde 1, waaronder zijn geslachtsdeel, strelen. Aangeklaagde 1 sloeg klager ook met zijn hoofd tegen de muur.

Na enige tijd moest klager opnieuw douchen met aangeklaagde 1. Klager werd fysiek mishandeld door aangeklaagde 1 en verkracht. Klager had enorme pijn en bloedde uit zijn anus. Toen klager die avond naar bed ging, kwam er bloed terecht op de lakens.

Het misbruik werd steeds frequenter. Ook 's nachts nam aangeklaagde 1 klager mee naar de douche. Klager werd gezoend, verkracht en zijn mond werd op het geslachtsdeel van aangeklaagde 1 gedrukt. Hierbij begon klager over te geven, waarna hij zijn braaksel zelf moest opruimen.

Klager werd altijd door aangeklaagde 1 achtergelaten met de woorden dat hij zijn mond moest houden, niemand zou hem toch geloven.

Klager kon op een gegeven moment niet meer normaal functioneren. Hij nam niet meer deel aan de dagelijkse activiteiten en wilde uit angst niet meer naar bed. Na een zelfmoordpoging kwam klager op de ziekenzaal terecht. Daar kwam hij tot rust en werd hij met rust gelaten.

Klager kon nooit naar huis en zijn ouders kwamen hem in het tehuis zelden opzoeken. In genoemde periode heeft klager geen schoolbank gezien.

Klager herinnert zich dat hij in [instelling] onder meer werd verzorgd door aangeklaagde 2. Zij heeft geen seksueel misbruik gepleegd bij klager. Zij heeft wel herhaaldelijk waargenomen dat klager bloedend en huilend bij aangeklaagde 1 vandaan kwam - zij droogde klager vaak af na het douchen -, maar heeft niet ingegrepen. Weliswaar was aangeklaagde 2 niet direct getuige van het seksueel misbruik door aangeklaagde 1, maar klager weet zeker dat zij heeft geweten, in ieder geval had moeten weten of vermoeden, wat er aan de hand was. Niettemin heeft zij geen actie ondernomen. Om die reden kan klager niet anders dan aangeklaagde 2 beschouwen als medeplichtig aan het seksueel misbruik en de mishandeling. Doordat zij niet ingreep, heeft het seksueel misbruik en de mishandeling een tijd lang kunnen voortduren.

Klager is in [instelling] ook nog door een ander persoon, de 'arts', meermalen seksueel misbruikt. Klager heeft van deze man geen naam kunnen achterhalen. Het regime in [instelling] was zeer streng. Door vrijwel alle verantwoordelijken werd fysiek geweld gepleegd.

Toen klager tien jaar oud was, werd hij door zijn moeder uit het tehuis opgehaald. Klager heeft nooit tegen zijn moeder iets over het seksueel misbruik verteld.

2.2 De periode in [instelling] heeft het leven van klager getekend. Op zijn tiende is klager voor het eerst weer naar school gegaan. Hij begon met een grote achterstand in zijn kennis en ontwikkeling en werd bovendien gepest. Op elfjarige leeftijd had klager verschillende fysieke aandoeningen. Daarnaast had hij een negatief zelfbeeld en was hij onzeker en angstig ten aanzien van alles en iedereen om hem heen.

Klager heeft later geprobeerd een nieuw leven op te bouwen. Op zijn 20e jaar is hij getrouwd en kreeg vier kinderen. Op zijn 26^e is hij gescheiden. Daarna heeft hij lang samengewoond met een nieuwe vrouw, die in 2003 overleed. Sinds enige tijd heeft klager een nieuwe relatie. Tegen haar heeft hij voor het eerst van zijn leven verteld wat hem in [instelling] is overkomen. Zij heeft hem aangemoedigd om zijn verhaal te vertellen en een klacht in te dienen.

Zijn verleden heeft nog altijd gevolgen voor zijn relatie, werk en sociale contacten. Klager heeft ook nog steeds last van zijn urinewegen en darmen en draagt de littekens van zijn verleden op zijn lichaam.

2.3 Klager hoopt dat hij met deze klachtenprocedure een moeilijke periode in zijn leven, vanaf zijn jeugd tot aan het heden, af kan sluiten. Klager hoopt dat hij in de toekomst niet meer, althans minder, aangewezen zal zijn op medicijngebruik en dat hij zich normaal kan voelen.

Het doel van de klachtenprocedure is allereerst erkenning van het seksueel misbruik door aangeklaagde 1. Voorts vraagt klager om schriftelijke excuses. Deze erkenning en excuses zijn voor klager ontzettend belangrijk en moeten hem houvast geven in de rest van zijn leven.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde 1 is overleden en kan geen weerwoord geven. Aangeklaagde 1 was niet lid van de Congregatie en viel derhalve niet onder de verantwoordelijkheid van de Congregatie. Hij was een leek, was in dienst van de Stichting [instelling] en viel formeel onder het gezag van deze Stichting.

Het bovenstaande neemt overigens niet weg dat de Congregatie de klacht van klager zich aantrekt en invoelt dat hij op zoek is naar antwoorden om hetgeen hem is overkomen te kunnen verwerken.

Zuster [naam] voornoemd heeft in haar reactie gesteld dat naar vermogen onderzoek is verricht in de archieven van Nederlandse Provincie en dat de Congregatie in contact is getreden met een paar zusters die destijds in [instelling] gewerkt hebben.

De Congregatie beschikt niet over de archieven van [instelling] en kan derhalve niet bevestigen of klager omstreeks 1966 in [instelling] heeft verbleven. De Congregatie ziet echter geen reden om daaraan te twijfelen.

Of klager was ingedeeld in de groep '[naam]', daar stelt de Congregatie vragen bij. Aangeklaagde 2 heeft aangegeven dat zij klager niet in haar groep heeft gehad. Ook de andere zusters kunnen niet bevestigen dat klager in die groep heeft gezeten.

Er is een [achternaam] werkzaam geweest in [instelling]. Volgens de nog in leven zijnde zusters had [achternaam] een leidinggevende positie. Individuele verzorging viel niet onder zijn takenpakket. Hiermee waren alleen de verzorgsters belast.

Aangeklaagde 2 kan zich weinig herinneren over haar periode in [instelling]. Volgens haar persoonskaart verbleef zij gedurende de periode 1 februari 1964 tot 30 juli 1973 in [plaats]. Vanuit haar functie als leidster van de groep en als hoofd van de kleuterschool heeft zij nooit de zorg gehad kinderen te verschonen of te wassen. Aangeklaagde 2 heeft aangegeven dat zij nooit iets heeft gehoord over bloedingen bij kinderen die aan de directe zorg waren toevertrouwd van de verzorgende personeelsleden van [instelling].

De Congregatie kan bevestigen dat in [instelling] de kinderen regelmatig werden onderzocht. Dat klager geregeld op gesprek moest bij een arts of psycholoog is dan ook zeer goed mogelijk. De zusters kunnen zich geen namen meer van deze personen herinneren.

Gelet op het bovenstaande kan de Congregatie de klacht bevestigen noch ontkennen. Ook is de Congregatie geen andere meldingen van enig wangedrag over aangeklaagden bekend, laat staan van seksueel misbruik. Het moge duidelijk zijn dat de gedragingen ten opzichte van klager door de Congregatie absoluut verwerpelijk worden geacht.

Indien de Klachtencommissie zou oordelen dat de klacht ontvankelijk is en zou adviseren dat er in casu voldoende ondersteuning is gevonden om de klacht gegrond te verklaren, zal het provinciaal bestuur niet schromen haar verantwoordelijkheid te nemen.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten ten aanzien van aangeklaagde 1 moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Voordat aan een inhoudelijke behandeling van de klacht kan worden toegekomen, dient op grond van de sinds 1 november 2011 geldende Procedure beoordeeld te worden of

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten ten aanzien van aangeklaagde 1 moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Voordat aan een inhoudelijke behandeling van de klacht kan worden toegekomen, dient op grond van de sinds 1 november 2011 geldende Procedure beoordeeld te worden of klager in zijn klacht jegens aangeklaagde 1 kan worden ontvangen. Hij klaagt immers over seksueel misbruik door een leek, een niet kerkelijk persoon, zodat de bevoegdheid van de Klachtencommissie niet zonder meer gegeven is.

4.4 Artikel 1.1 van de procedure bepaalt, voor zover hier van belang, dat de procedure van toepassing is, indien iemand een klacht heeft ingediend inzake seksuele gedragingen jegens haar of hem

- a. door iemand die betaald of onbetaald als functionaris van een kerkelijke instelling van de R.-K. Kerkprovincie van Nederland werkzaam is dan wel werkzaam was;
- b. door iemand die op basis van een zending of opdracht van een kerkelijke gezagsdrager van de R.-K. Kerkprovincie van Nederland in een burgerlijke instelling werkzaamheden verricht of heeft verricht.

4.5 Uit de stukken komt naar voren dat het kindershuis [instelling] ten tijde van het gestelde misbruik werd geëxploiteerd door de civiele Stichting [instelling]. Het bestuur van de Stichting bestond geleidelijk aan geheel uit leken. Aangeklaagde 1 was in dienst van de Stichting.

Niet gebleken is dat genoemde stichting op grond van een daarop gericht besluit van een kerkelijke autoriteit moet worden aangemerkt als een kerkelijke instelling. Uit de statuten is bovendien niet gebleken dat de Zusters Franciscanessen van Heythuysen een zodanige juridische en/of feitelijke invloed op de dagelijkse gang van zaken en het personeelsbeleid van de Stichting hadden, dat gezegd moet worden dat de Overste van de Congregatie het (kerkelijk) gezag had over de lekenwerknemers van de stichting. De Klachtencommissie komt dan ook tot het oordeel dat het zeer twijfelachtig is of de klacht ten opzichte van aangeklaagde 1 wel ontvankelijk is.

4.6 De Klachtencommissie kan (en zal) in dit geval de ontvankelijkheidskwestie ten aanzien van de klacht jegens aangeklaagde 1 echter in het midden laten, nu het gestelde seksueel misbruik naar het oordeel van de Klachtencommissie niet is komen vast te staan, aangezien in de thans voorliggende zaak geen feiten of omstandigheden aan het licht zijn gekomen die zijn verklaring ondersteunen.

De Klachtencommissie heeft voorts geconstateerd dat bij het Meldpunt geen andere meldingen of klachten zijn binnengekomen met betrekking tot seksueel misbruik door aangeklaagde 1. Ook bij de commissie Deetman zijn geen meldingen bekend aangaande aangeklaagde 1.

4.7 De Klachtencommissie moet derhalve -wat er ook zij van de ontvankelijkheid zoals hiervóór onder punt 4.5 overwogen- op grond van het voorgaande vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden. De Klachtencommissie moet de Provinciaal Overste van genoemde Congregatie derhalve om die redenen adviseren de klacht niet gegrond te verklaren.

4.8 Ten aanzien van aangeklaagde 2 oordeelt de Klachtencommissie als volgt. Aangeklaagde 2 wordt niet verweten dat zij klager seksueel misbruikt heeft, doch dat zij wist, althans redelijkerwijs kon weten, dat klager seksueel misbruikt werd door aangeklaagde 1. Nu echter in de zaak tegen aangeklaagde 1 de aannemelijkheid van het seksueel misbruik door aangeklaagde 1 niet kan worden vastgesteld, kan aangeklaagde 2 ook niet worden

verweten dat zij daarvan op de hoogte was dan wel redelijkerwijs daarvan op de hoogte had kunnen zijn. Gegeven die situatie kan (en zal) de Klachtencommissie de vraag of het op de hoogte zijn of kunnen zijn van het gepleegde seksueel misbruik moet worden aangemerkt als seksueel misbruik in de zin van artikel 1 derde lid van de Procedure, in het midden laten. De Klachtencommissie zal dan ook de Provinciale Overste van genoemde Congregatie adviseren de klacht jegens aangeklaagde 2 niet gegrond te verklaren.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciale Overste van de Congregatie Zusters Franciscanessen van Heythuysen de klacht tegen beide aangeklaagden niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 6 januari 2015 door:

mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. M.P.P.M. Merx en W.M. Veltman-Breddels, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

mr. G.A.M. Stevens,
voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.